

Predstavitev Projekta "Sprememba volilne zakonodaje"

Zgodovinski okvir

Tisti, ki že dalj časa spremljate volilno problematiko in rezultate volitev v Državni zbor (DZ) veste, da te volitve še danes potekajo na podlagi Zakona o volitvah v DZ (ZVDZ), ki je bil KOT ZAČASEN (!) pripravljen v letu 1992. Že leta 1996 je takratni Razvojni svet prvič opozorili, da Zakon daje preveliko moč političnim strankam in tako vodi v strankokracijo. Predlagali smo korekcije v smeri kombiniranega volilnega sistema po nemškem modelu.

Politične stranke so take spremembe onemogočile, še več, iz zakona so v naslednjih letih celo brisale preferenčni glas in tako na široko odprle vrata raznim strankarskim manipulacijam.

V letu 2012 se je ZDUS odločil, da obnovi pobudo za spremembo volilne zakonodaje. Oblikoval je strokovno ekipo (dr M. Mihelčič, dr I. Kristan, mag E. M. Pintar in sekretarka B. Kastelic), ki je pripravila nov predlog kombiniranega volilnega sistema oz predlog novega ZVDZ. Seveda bi sprejetje tega zakona zahtevalo tudi korekcijo ostalih zakonov s tega področja, predvsem Zakona o volilnih okrajih in volilnih enotah, ne pa Ustave.

Predlog novega zakona je bil marca 2013 s 5.700 podpisi državljanov vložen v parlamentarni postopek. Toda spet so ga politične stranke, zlasti PS, blokirale tako, da so vložile svoj predlog amandmajev k sedanjemu zakonu in tako preprečile resno razpravo o volilni zakonodaji.

Slabosti oz napake sedanjega sistema

Sedanji volilni sistem ima predvsem naslednje napake:

- Preferira politične stranke in praktično onemogoča državljanom – volivcem, da bi sami oblikovali kandidatne liste z realnimi možnostmi na izvolitev;
- Ne omogoča enakomerne zastopanosti državljanov v DZ. Po volitvah 2011 je kar 35% volilnih okrajev ostalo brez zastopstva v DZ (za volitve 2014 podatkov še ni, ker se še spreminjajo zaradi nadomeščanja);
- Manipulira z »neuspešnimi glasovi« (glasovi, oddani strankam, ki niso prišle v DZ). Na letošnjih volitvah je število teh glasov poraslo skoraj na 13%, sistemsko pa so se jih polastile najuspešnejše stranke SMC in SDS. Kdor je volil npr SLS, je dejansko prispeval k izvolitvi poslancev SMC in SDS, kar povzroča številne probleme pri odločanju, koga voliti;
- Ne pozna preferenčnega glasu, kar omogoča manipulacije pri sestavljanju kandidatnih list;
- Ne pozna obveznega domicila za kandidate, kar prav tako omogoča manipulacije, kje bodo kandidirali politični leaderji in strankarski aparatčiki.

Kaj storiti?

Predlog kombiniranega sistema, ki ga je v parlamentarni postopek vložil ZDUS, te slabosti odpravlja. Toda spet je očitno pomanjkanje politične volje, da se razprava o prenovi volilne zakonodaje v DZ odpre, oz točneje, pri političnih strankah je že čutiti aktivno delovanje proti javni in strokovni razpravi, kar pomeni, da se bojijo predlaganih sprememb.

Da bi tako razpravo vendarle dosegli, bo Sinteza-KCD:

- najprej napisala opozorilno pismo predsedniku DZ in predsedniku Vlade, zakaj je taka razprava nujna in zakaj jo je treba začeti v prvem letu novega mandata;
- poslala pismo vsem predsednikom parlamentarnih strank s posebnim vprašalnikom, kakšna so njihova stališča do spremembe volilne zakonodaje oz do posameznih predlogov sprememb;
- zahtevala možnost, da avtorji predloga svoj predlog argumentirano predstavijo vsem poslancem;
- začela javno opozarjati na stranke in poslance, ki nasprotujejo spremenjenim možnostim za kandidiranje poslancev iz Civilne družbe, mimo političnih strank.

Povabilo k sodelovanju

Seveda so možne tudi druge, ostrejšje oblike boja za uveljavitev nove volilne zakonodaje. Zato vas vabimo, da se v to razpravo čim prej vključite in predlagate, kaj bi bilo po vašem mnenju še mogoče storiti, da civilni družbi - državljanom izborimo pravico, da ne le volijo, temveč tudi oblikujejo kandidatne liste z realnimi možnostmi za izvolitev svojih kandidatov – poslancev civilne družbe. Ali, kot pravi g Bučar: »Brez neodvisnih poslancev ni parlamentarne demokracije!«